

# FDP vol zelfvertrouwen, SPD in identiteitscrisis

Nieuws

[Achtergrond](#) - 28 september 2009

Nu de confetti in het Berlijnse hoofdkwartier van de CDU is opgeveegd, kunnen de christendemocraten zich opmaken voor onderhandelingen met de FDP. De gedroomde partner van de CDU zal zijn huid duur verkopen, want zonder de eclatante winst van de liberalen was een zwart-gele coalitie niet mogelijk geweest. Ondertussen maakt de SPD de schade op.

Verlies voor de CDU, een afstraffing voor de Beierse zusterpartij CSU en een recordwinst voor de liberalen: de FDP zal met groot vertrouwen de coalitieonderhandelingen in gaan. Maandag vinden in Berlijn de eerste gesprekken plaats tussen de herkozen bondkanselier Merkel en FDP-voorman Guido Westerwelle.

Hoewel beide partijen al maanden geleden hun voorkeur voor elkaar uitspraken, lijkt met het pluche in zicht de liefde wat bekoeld. De liberalen worden de junior-partner binnen de te vormen centrumrechtse coalitie, maar dit betekent niet dat de christendemocraten automatisch het politieke overwicht kunnen opeisen.

## Dreigende toon FDP

Vooraf de belastingverlagingen zijn absolute eis van de liberalen, terwijl de christendemocraten hierover maandenlang verdeeld waren. De CSU pleitte lang voor lastenverlichtingen, terwijl Merkel pas in januari schoorvoetend overstagging. "De CDU zal merken dat wij hardnekkiger zijn en meer doorzettingsvermogen hebben dan de SPD", zo klinkt dreigend het uit liberale kringen.

Toch gaat de CDU ervan uit dat de zwart-gele coalitie over een maand aan het werk kan. Na de eerste verkennende gesprekken kunnen de daadwerkelijke onderhandelingen eind deze week beginnen, zo verwachten de christendemocraten.

## SPD likt haar wonden

De SPD kan zich na de grootste verkiezingsnederlaag in de geschiedenis van de

Duitse sociaaldemocratie opmaken voor de oppositiebanken. Maar dat de partij uit de regering is verdwenen is momenteel niet het grootste probleem van de SPD.

De sociaaldemocraten hebben op Brandenburg na overal in Duitsland verloren. Uit de eerste analyses van de verkiezingsresultaten blijkt dat de SPD 1,9 miljoen potentiële kiezers misliep door thuisblijvers, 1,2 miljoen kiezers stapten over naar Die Linke en zo'n 900 duizend naar de Groenen. Volgens Duitse commentaren verkeert de SPD dan ook in een acute crisis. Het is de partij niet gelukt zich te positioneren tussen de CDU enerzijds en Die Linke en de Groenen anderzijds.

### Pijnlijke maatregelen

Een verklaring hiervoor is volgens Duitse commentatoren dat de traditionele SPD-kiezer pijnlijke maatregelen van de partij niet is vergeten. Zo stemden de sociaaldemocraten voor verhoging van de pensioenleeftijd naar 67 jaar en zetten zij het mes in het ww-stelsel. Daarbij stond de SPD per definitie voor voortzetting van de redelijk impopulaire grote coalitie met de CDU. De FDP wilde alleen met de CDU regeren, terwijl de SPD zelf samenwerking met Die Linke afwees.

Het is nog onduidelijk of er politieke slachtoffers gaan vallen binnen de SPD. "Ik wil niet weglopen voor mijn verantwoordelijkheid", sprak lijsttrekker Frank-Walter Steinmeier direct na de verkiezingsuitslag. "Dit betekent dat ik oppositieleider word in de Bondsdag."

Of Steinmeier de juiste persoon is om de SPD de weg naar boven te wijzen, is nog maar de vraag. Want voor grote delen van de partij is Steinmeier de personificatie geworden van een SPD die door de kiezer afgelopen zondag genadeloos is afgestraft.

### Historisch lage opkomst

Toch zag SPD-partijvoorzitter Frans Müntefering na de desastreus verlopen verkiezingavond een lichtpuntje. Als de SPD erin slaagt de niet-stemmers weer voor zich weet te winnen, staat de partij er aanzienlijk beter voor. De Bondsdagverkiezingen zondag kenden een historisch lage opkomst. Maar 72 procent van de kiesgerechtigden maakte de gang naar de stembus.

Volgens opiniepeilingen is de lage opkomst vooral te wijten aan de consensuspolitiek van de grote coalitie. De Duitse parlementaire geschiedenis bewijst dat polariserende verkiezingsthema's de kiezer wél naar de stembus lokken. Zo bracht bij de Bondsdagverkiezingen van 1972 maar liefst 91,2 procent van de kiezers hun stem uit. Volgens de onderzoeker lag daar de omstreden Ostpolitik van toenmalig bondskanselier Willy Brandt aan ten grondslag. Hij zocht in de hoogtijdagen van de Koude Oorlog nadrukkelijk toenadering tot het

communistiche Oostblo

*Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://duitslandinstituut.nl).*

*Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/692/fdp-vol-zelfvertrouwen-spd-in-identiteitscrisis>*